

תקציר

ב 2019 קיבלה גלי בהרב מיארה 200,000 ₪ לכתוב חוות דעת עבור בני גנץ בתביעה נזיקית שהוגשה נגדו בהולנד ע"י פלסטיני (איסמעיל זיאדה). מיארה טענה שזיאדה יכול לתבוע את גנץ בישראל. זאת חרף חו"ד פנימית של הפרקליטות מ 2017 שזיאדה לא יכול לתבוע בישראל.

1. ב 2019 גלי בהרב מיארה בהיותה עו"ד פרטית במשרד תדמור נשכרה ע"י משרד המשפטים לכתוב חוות דעת עבור בני גנץ להגשה בהולנד תמורת 200,000 ₪.
2. מדובר בתביעה של פלסטיני בשם איסמעיל זיאדה הגר בהולנד שתבע פיצוי על פיצוץ הבית שלו בעזה.
3. ב 2017 כשהוא הגיש את התביעה קבעו במשרד המשפטים שאי אפשר לטעון שלזיאדה יש אפשרות לפנות לערכאות בישראל ולתבוע את בני גנץ.
4. חרף האמור, ב 2019 הסכימה גלי בהרב מיארה לכתוב חוות דעת כזו, בניגוד לעמדת הפרקליטות, שזיאדה כן יכול לתבוע בישראל.
5. התביעה של זיאדה נדחתה ב 3 ערכאות בהולנד בשל חסינות פונקציונלית של בני גנץ, וכעת הוגש ערעור לבית משפט לזכויות אדם בשטרסבורג על פסק הדין של ביהמ"ש העליון של הולנד.
6. על פניו נראה שגלי בהרב מיארה תופרת חוות דעת לפי רצונו של מי שמשלם לה.
7. הפרקליטות המטפלות: ורד שפילמן, גלית רג'ואן ומרלין מזל.

1 - מייל של גלית רג'ואן ב 2019 פנינו לשכור מומחית ישראלית עבור בני גנץ

Date : 5/30/2019 9:57:51 AM

From : "Galit Raguan"

To : "Marlene Mazel"

Cc : "Noa Bar shalev" , "Noa Schreuer" , "Dor Hai" , "Vered Shpilman"

Subject : עדכון בדבר חוות דעת מומחה בתביעה אזרחית בהולנד

הי מרלין,

ראי טיוטת מייל לעמיר עם עדכון בדבר התקשרות עם המומחים. כמה התלבטויות:

1. האם לפרט ממש את התעריפים של המומחים?
 2. מה לומר לגבי המומחות הישראליות? עוד לא נתנו לנו תעריפים ועדיין לא ברור אם יכתבו יחד או לחוד. בשיחה של רועי אתמול עם גלי דובר על תעריף של מומחים לפי חוזה חשכ"ל – אין לי מושג במה מדובר והאם זה מצריך אישורים נוספים כלשהם.
 3. האם לבקש אישור או רק להסתפק בעדכון?
 4. האם קיימת מגבלה של 10% מסך כל החשבונית? אם נקבל חיוב אחד lump של 20,000 פאונד, זה יחרוג מ-10% מהחשבונית, אך לא מהתקציב כולו.
- מכתבת גם את ורד, נועה ב.ש. ונעה ש. לאור הניסיון המצטבר בנושא.

עמיר שלום,

בהמשך לשיחתך הטלפונית בנושא עם ד"ר רועי שיינדורף, כאמור, אנו מטפלים בתביעה אזרחית בהולנד שהוגשה נגד שני בכירים ישראלים בגין תקיפה צבאית שאירעה במהלך מבצע "צוק איתן". אנו מיוצגים בתיק זה על-ידי עורכי דין הולנדיים ולשם מימון ההוצאות המשפטיות בתיק הופעל בעבר נוהל הגנה משפטית. התביעה הוגשה באמצעות עורכת דין הולנדית בכירה ומוכרת המתמחה בדיני זכויות אדם. באוקטובר 2018 הוגשה מטעם הנתבעים בקשה לדחייה על הסף של התביעה ומועד לדיון בעל-פה בבקשה נקבע לספטמבר 2019.

אציין, כי מדובר בתביעה בעלת מאפיינים ייחודיים, אשר מצריכה הקדשת משאבים רבים והרחבת היריעה המשפטית כבר בשלב הבקשה המקדמית לדחייה על הסף. הסיבות לכך נעוצות, בין היתר, בגישה הליברלית של בית המשפט אליו הוגשה התביעה; בדין המקומי אשר מאפשר בתנאים מסוימים לבית המשפט לרכוש סמכות על התביעה על-אף שאירוע הנזק אירע מחוץ להולנד; על סדרי הדין בהולנד ששונים מאשר במדינות משפט מקובל; וכן נוכח העובדה שממשלת הולנד נמנעת מלנקוט עמדה בשלב זה של ההליך.

לאור האמור לעיל, ונוכח תגובת התובע המפורטת לבקשה לדחייה על הסף, אשר נפרשת על-גבי 163 עמודים ובנוסף כוללת גם חוות דעת מומחה, המלצת עורכי הדין שלנו היא להגיש חוות דעת של מומחים מטעמנו בשתי סוגיות מרכזיות לקראת הדיון בעל-פה. סוגיה אחת הינה בתחום דיני החסינות, כאשר ההמלצה הייתה לגייס מומחה בין-לאומי ומומחה הולנדי שיחוו דעתם בנושא. סוגיה שנייה נוגעת לדיון הישראלי, ובפרט לשאלת הנגישות לערכאות בישראל על-ידי פלסטינים, ולצורך הכנתה נדרש מומחה שיוכל להכין חוות דעת לבית המשפט בעניין משפט זר (ישראלי), בכיר לשעבר מהשירות הציבורי בתחום הרלוונטי. גיבשנו יחד עם עורכי הדין ועם משרד החוץ רשימה של מומחים פוטנציאליים בתחומים השונים והחל בירור על-מנת לאתר מומחים שיהיו נכונים לכתוב חוות דעת ואינם נגועים בניגוד עניינים עם המדינה ו/או עם הנתבעים וכן לקבל הערכת עלויות.

בתחום החסינות, פנינו לסר מייקל ווד, עו"ד בריטי מוביל ומי שכיהן בעבר כיועץ משפטי של משרד החוץ הבריטי. סר ווד הוא שם דבר בתחום המשפט הבין-לאומי ובעל ניסיון בליטיגציה בפני ערכאות בין-לאומיות. הוא חבר ב-International Law Commission, גוף האו"ם שאמון על זיהוי וקודיפיקציה של המשפט הבין-לאומי המנהגי. כמו כן, שוחחנו עם עו"ד גוידו דן דקר, ליטיגטור הולנדי המתמחה בדיני חסינות, בעל ניסיון בייצוג מדינות וארגונים בין-לאומיים בתיקים שעוסקים בדיני חסינות. כל אחד מהמומחים העביר הצעת מחיר עם תעריף שעתתי ותקרה לחיוב משוערת.

באשר לחוות הדעת בנושא הדין הזר, פנינו לעו"ד אורית סון ולעו"ד גלי מיארה, שתיהן פרקליטות בכירות לשעבר ובעלות ניסיון רב בתחום תביעות הנזיקין של פלסטינים נגד המדינה, אשר הביעו נכונות עקרונית לגבש חוות דעת לטובת התביעה.

אציין, כי על-מנת להבטיח שתוצרי העבודה והשיחות עם המומחים שיישכרו ייהנו מחיסיון ולא נצטרך למסור אותם לב"כ התובע בהליך של גילוי מסמכים, המלצתם הנחרצת של עורכי הדין היא שההתקשרות עם המומחים תעשה על-ידיהם באופן ישיר ולא על-ידי המדינה (שאינה נתבעת בתיק). עלויות חוות הדעת יתווספו להוצאות שמשולמות למשרדי עורכי הדין, כפי שנעשה בהתקשרויות

אחרות של המחלקה באמצעות חיוב העלויות על סעיף ההוצאות בהזמנת הרכש. לאור זאת, אבקש לקבל אישור למתווה זה של העסקת המומחים.
בברכה,

דואר אלקטרוני זה הינו חסוי ומיועד לשימוש הבלעדי של הנמען. אם אינך הנמען אליו יועד דואר אלקטרוני זה, אנא מחק/י אותו.

This email is confidential and for the exclusive use of its addressee. If you are not the intended recipient, please delete this message.

3 מייל של דור חי סע' 5 ח קיבלנו חשבונית של גלי בהרב מיארה על 200,000 שח

Date : 8/29/2019 3:52:54 PM

From : "Dor Hai"

To : "Vered Shpilman"

Cc : "Arie alon Peled" , "Marlene Mazel"

Subject : RE: משימות לטיפול בטרם עזיבה

היי ורד,
מקווה שהחופשה הייתה מהנה!

בהמשך למייל מטה, אנא ראי סטאטוס משימות (אשר חלקן הושלמו וחלקן לא):

- 1- **עדכון סוקולוב**- הטמעת הערותיו של מתן.
- 2- **סיכום מאמר של Wood Michael בנוגע לחסינות משלחת מיוחדת**- לצערי, לא הספקתי לסכם מאמר זה.
- 3- **סיכום דו"חות של TRIAL**- כתבתי חלק מהדו"ח בנוגע לגרמניה, ואילו להולנד לא הספקתי להגיע.
- 4- **נסיעות בכירים**- נכון להיום, ישנן שלוש נסיעות הדורשות התייחסותנו: (א) אל"מ גלעד קינן- נסיעה ללימודים בארה"ב במסגרת NDU, (ב) אל"מ ארנון אורי- נסיעה ללימודים בבריטניה, קנדה או ארה"ב; (ג) אהוד אולמרט- נסיעה לטורקיה לביקור פרטי ביום 4 באוקטובר, ללא פרסום. שלחנו הודעה ליושבי, אז מכיוון שהיא נמצאת בחופשה כרגע, היא ביקשה שנדבר איתה שבוע הבא. כל המידע אודות הנסיעות עודכן בטבלת הנסיעות.
- 5- **חשבוניות והתקשרויות**-
 - א. ארנולד ופורטר: מחכים לבקש אישור להתחייבות חשב מימית (הנהלת בתי המשפט), על מנת שנוכל לשלם עבור צו המניעה בניומן. **ויסקופף**- שלחו לנו חשבונית בגובה 961 דולר מלפני שנתיים, ארי אמור לשלוח לו מייל הבהרה מאיפה הגיעה החשבונית הזו.
 - ב. דרום אפריקה- המשרד אישר לנו כי אין חשבוניות תלויות ועומדות.
 - ג. בוסניה- המשרד אישר לנו כי אין חשבוניות תלויות ועומדות.
 - ד. שווייץ- העברנו את החשבונית האחרונה שהמשרד שלח לאישור תשלום.
 - ה. ואן בל- יש חשבונית שהכנתי (נמצאת אצל ארי) וממתנה לחתימתה של מרלין על מנת להעביר לתשלום.
 - ו. בלגיה- קיבלנו אישור כי התשלום עבור החשבוניות האחרונות הועבר למשרדים של ניקולה ומישל.
 - ז. אנגליה- קיבלנו אישור תשלום ממשרד Binning Corker בנוגע לחשבונית האחרונה שהועברה על-ידם.
 - ח. הולנד- ישנה חשבונית מגלי מיארה בגובה 200,000 ₪. גלית ומרלין ישוחחו עם גלי על כך, כיוון שהתשלום יצא גבוה הרבה יותר מהמצופה. בטיפולן.
 - בנוגע לשאר המשרדים- למיטב ידיעתי, אין כעת חשבוניות תלויות ועומדות הממתנות לתשלום (שלחנו מייל למרבית המשרדים). בנוסף, שלחתי לגלית ונועה טיוטת בקשה להגדלת ההתקשרות עם משרד Jahae (פלילי)- אך טרם קיבלתי את הערותיהן.
 - ט. ספרד- קיבלנו אישור תשלום מ-Cuatrecasas על החשבונית האחרונה שנשלחה.
- 6- **נסיעות הצוות לחו"ל**- הכנתי בקשת נסיעה למרלין לפריז בחודש נובמבר לשם השתתפות בכנס מטעם ארגון ELNET (פתחתי תת תיקייה חדשה ב"נסיעות הצוות לחו"ל", תחת השם- "נסיעה לצרפת-נובמבר 2019". הסיבה היחידה שלא הגשתי את הבקשה היא כי הדרכון של מרלין לא יהיה בתוקף, ולכן אי אפשר היה להגיש את הבקשה.
- 7- **BDS**- תרגמתי ועדכנתי את מסמך ההתפתחויות משנת 2019, נכון להיום. הוספתי את עניין סימון המוצרים בקנדה.
- 8- **עדכון טבלאות**- כל הטבלאות עודכנו נכון ליום עזיבתי (טבלה צבעונית, טבלת תביעות ותלויות פעילות לחודש אוגוסט 2019, טבלת אנשי קשר, טבלת נסיעות בכירים, טבלת התקשרויות (לרבות הוספת מספר הזמנות ותאריכי תחילת התקשרות נוכחית)
- 9- **עדכון ההוצאות האחרונות של מרלין**- לצערי, לא הספקתי לבצע משימה זו. (כלומר, עדכנתי טבלת ההוצאות של מרלין בתיקייה של הצוות, אך לא הצלחתי לאתר את הטבלה של כל המחלקה. טבלת ההוצאות מעודכנת של מרלין נמצאת ב-P- צוות מרלין- עדכונים והוצאות- ההוצאות, תחת קובץ word בשם: "הוצאות פרקליטים 2018".

10- **קלסר חפיפה לירדן** - מוכן ונמצא על השולחן בחדר של מרלין. עותק אלקטרוני של תיק החפיפה (עם קישורים לכל הטבלאות) נמצא בתיקייה חדשה שפתחתי ב-P-Yarden מתמחים.

שיהיה המון בהצלחה בהמשך הדרך, ותודה רבה על שנה נפלאה, הן מבחינה אנושית הן מבחינה מקצועית. You are definitely a Dream Team

דור

From: Vered Shpilman
Sent: Tuesday, August 06, 2019 1:45 PM
To: Dor Hai
Cc: Vered Shpilman
Subject: משימות לטיפול בטרם עזיבה

- ⊙
1. חשבונות – לסיים כל מה שפתוח. לעשות מייל סטטוס על מצב חשבונות שלא הסתיים הטיפול בהן.
 2. עדכון ההוצאות האחרונות של מרלין בטבלת הרצאות. אנא הוסף לתיק החפיפה גם התייחסות לזה בבקשה. יש לשמור בתיקייה של המחלקה ולא שלנו. לציין בפני ירדן לינק ושזה שמור שם.
 3. עדכון כל הטבלאות נכון ליום עזיבתך.
 4. טבלת התקשרויות: להוסיף עמודה של מספר הזמנה, להוסיף עמודה של תחילת ההתקשרות הנכוחית (לא התקשרויות הסטוריות אבל מאידך לא ההארגנות הטכניות של השנה)
 5. עדכון trial גרמניה והולנד.
 6. רשימת משימות שלא הספקת להגיע אליהן ואיפה ירדן יכולה למצוא את החומרים.
 7. לנסות לעבור על התיקיות ולראות אם יש צורך לסדר משהו כדי שירדן לא תתבלבל
 8. בתיק חפיפה לעשות לינק לכל הטבלאות
 9. להוסיף התייחסות להשגים שנתי ולהתפתחויות BDS שנתי
 10. לעדכן את טבלת תביעות ותלונות פעילות לחודש אוגוסט 2019. לשמור גרסה קודמת בתת תיקייה. כנ"ל טבלה צבעונית.
 11. לעבוד יחד עם ארי על התפתחויות BDS 2019 – לעדכן את המסמך.
 12. להעתיק תיקיית סכומים בצורה מסודרת לתוך תיקיית העדכונים.
 13. עדכון טבלת אנשי הקשר לפי ההערות שרשמת לעצמך.
 14. לשלוח לי מייל שמתייחס לסטטוס לפני עזיבתך – ביחס למייל הזה.

VERED SHPILMAN
Legal Counsel, Foreign Litigation Division
Office of the Deputy Attorney General (International Law)
Ministry of Justice

OFFICE: + 972 (0)73-3928725
CELL: + 972 50 6117011
VEREDSH@JUSTICE.GOV.IL

4 הרצאה של ורד שפילמן בדבלא זיאדה לא יכול לתבוע בישראל אבל גלי בהרב מיארה כתבה שכן יכול לתבוע - כלומר חוות דעת להשכרה!!!!

שקף 1 – פתיח ורד שפילמן 3/12/2019 (הרצאה לדב"א)

טוב, קודם כל נעים להכיר. אני שמחה מאוד להיות כאן היום.

למי שלא מכיר – אני ורד שפילמן – מהמחלקה למשפט בין-לאומי ביועץ וחקיקה, משרד המשפטים. קצת רקע עליי: בעברי מפרקליטות מיסוי וכלכלה – הייתי שם 6 שנים, ומשם המשכתי ליועץ וחקיקה פלילי – ומשם הגעתי למחלקה הבין-לאומית. אני במחלקה כבר 3 שנים בערך.

כשנותנים דוגמא למגמה במשרד המשפטים שם מעברים בין יחידות זה פחות טריויאלי מאשר בצבא – אז משתמשים גם בדוגמא שלי.

אני פה היום לדבר קצת על העבודה של האשכול שלנו ועל תמונת המצב בנושא של הליכים במדינות זרות – ואני אנסה ככה יותר לצלול לדוגמאות ופרטים – כדי באמת לתת לכם על קצה המזלג תחושה של מה העשייה שלנו.

שקף 2 – המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)

- ב-2009 הבינו בעקבות גם עופרת יצוקה שלאחריו היה גל של תלונות במדינות וד"ח וגולדסטון וההגשה של הרש"פ שהיתה ל-ICC, כל הדברים האלו שקרו במקביל - הבינו את הצורך הממשי בגורם ייעודי שירכז את הנושא של לוחמה משפטית – שזה ממש תחום שהולך ומתחזק.
- היתה הבנה שיש איום שהוא לא נקודתי וחד פעמי – תיק שרון אחד ותיק אלמוג אחד – זה קמפיון של לוחמה משפטית נגד המדינה ולכן הקבינט החליט שיש צורך להיערך: יצרו את המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי) בפרקליטות.
- החלטת הקבינט ב/17 (לא מסווגת) מסוף 2009 – לאחר עופרת יצוקה.
- אנו פועלים בשיתוף פעולה צמוד עם דב"א, משרד החוץ, המל"ל, משרד הבטחון, וגורמים נוספים. יש לנו צוותי עבודה בין משרדיים לרבים מהתחומים.
- בעצם, לאחר מינויו של ד"ר שיינדורף למשנה ליועץ המשפטי לממשלה בסוף שנת 2013, הוחלט לאחד בין המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי) שהיתה אז חלק מהפרקליטות לבין מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי), העוסקת במגוון רחב של נושאי משפט בינ"ל.
- כיום יש אצלנו חלוקה של שמונה אשכולות כפי שאתם רואים בשקף :

1. הליכים במדינות זרות (אנחנו)

2. מדיניות ואסטרטגיה (טיפול בסוגיות משפטיות המתעוררות בעקבות מבצעים צבאיים, לרבות ועדות בדיקה וחקירה של האו"ם בנוגע למבצעים אלה, כמו ד"ח גולדסטון אחרי עופקת יצוקה וד"ח שאבאס בעקבות צוק איתן)

3. הליכים בין-לאומיים (עיקר המוקד כרגע הוא ה-ICC – בית הדין הפלילי הבין-לאומי)

4. דיני לחימה (מרכזים את הטיפול והייעוץ המשפטי האזרחי שניתן בתחום דיני הלחימה והשימוש בכוח במשפט הבין-לאומי – קבינט דרג מדיני).

5. משפט בין-לאומי כלכלי (הסכמי סחר, הסכמי השקעות בילטרליים, WTO, OECD)
6. משפט בין-לאומי פומבי (נושאי הליבה של המשב"ל הפומבי: אמנות, חסינויות, סמכות שיפוט, בורריות, סייבר, גם מרכזים משב"ל פרטי)
7. זכויות אדם (גיבוש והצגת הדוחות מטעם ישראל בהתאם לאמנות בתחום זכויות האדם (ישראל חברה ב-7 אמנות מרכזיות בתחום זכויות האדם) - ומלווים את היישום של התחום בתוך ישראל)
8. יחידת הממונה על העזרה המשפטית (הוקמה בעקבות הסכמי הביניים, אחראית על העזרה המשפטית בין ישראל והרש"פ)

שקף 3 - אשכול הליכים במדינות זרות

- נתמקד באשכול הכי מעניין במחלקה, עם הכי הרבה אקשן. ובעצם מה שאני אעשה בזמן שלנו זה אנסה לתת לכם קצת יותר הבנה לגבי מה בדיוק אנחנו עושים ובייחוד כמה שיותר מידע ודוגמאות שתכירו.
- רק להגיד שאני אדבר כאן גם על נושאים רגישים מאוד ולכן אבקש שהמידע שמשותף כאן לא יעבור הלאה.
- אשכול הליכים במדינות זרות – בראשו עומדת עו"ד מרלין מזל (יושבת כאן. בטח להרבה מכם יצא להכיר או לשמוע – היא המון שנים בתחום הזה – עוד לפני הקמת המחלקה בפרקליטות).
- האשכול שלנו מטפל גם בהליכים פליליים וגם בהליכים אזרחיים במדינות שונות. בחלק הארי של המקרים מדובר בהליכים כנגד בכירי ישראלי מסוים: שרים, אנשי צבא. לרוב התלונות או התביעות בעצם מייחסות ביצוע של פשעי מלחמה על-ידי הבכירים
- איך זה עובד? נקח אתכם לדוגמא – חיילים או קצינים בשירות המדינה, מגלים שעל החלטה שקבלתם במסגרת התפקיד החשוב שלכם בדבר"א – או החלטה של ערן או של הפצ"ר - מוגשת תביעה אזרחית במדינה ארופאית. אז תדעו – שהמדינה מגבה אתכם. זו חובתנו וזו העבודה שלנו, ביחד עם רועי בלוך והאנשים הנפלאים במדור שלו ומשרד החוץ פה עובד איתנו על זה ימים כלילות – להגן על הבכירים שלנו.
- יש "נוהל הגנה משפטית לבעלי תפקידים בשירות המדינה וברשויות הביטחון בגין הליכים משפטיים במדינות זרות" – ואנחנו פועלים לפיו. יש ועדה שמתכנסת בראשות מנכ"לית משרד המשפטים (יחד עם נציג משרד החוץ, נציג המחלקה שלנו (בדור"כ מרלין), נציג החשב הכללי, נציג מערכת הביטחון (רם רביב בדור"כ) ונציג ציבור). הועדה היא שמחליטה אם הנוהל יחול על המקרה הספציפי, בודקת שמדובר במעשה שנעשה במסגרת תפקידו כדין. ובעצם אנחנו מקבלים מהבכיר ייפוי כח מהבכיר לנהל עבורו את ההליך.
- אנחנו שוכרים משרד מקומי שבעצם הוא זה שמייצג או פועל מאחוריי הקלעים – תלוי בתיק. ואנחנו, יחד עם הצוות הבין משרדי, מנהלים את כל האסטרטגיה המשפטית, כמובן כל כתבי הטענות לבתי המשפט זה עבודה יסודית שלנו יחד עם עורכי הדין המקומיים. עוד מעט אתייחס לדוגמאות.
- נציין שיש גם הליכים שאנחנו לא צד ישיר להם אבל בהחלט יש לנו אינטרס כלפיהם. לפעמים אנחנו נהיה מעורבים מאחוריי הקלעים.

- אנחנו גם מרכזים את הנושא של הערכות סיכון לבכירים – זו סוכנות הנסיעות המשותפת שלנו, של רועי בלוך ושל משרד החוץ. על בסיס העבר, תלונות קודמות, היועצות עם עורכי דין מקומיים והערכות מדיניות וכו' – אנחנו מסייעים בהערכות סיכונים לגבי נסיעות ונסיונות להתנעת הליכים משפטיים כנגד אותם בכירים במדינות מסוימות.
- נושא נוסף שתחת ריכוזו של האשכול שלנו – אני אנסה אם נספיק לגעת גם בזה. נושא של המאבק בדה-לגיטימציה גם בזירה המשפטית. גם שם אנחנו רואים מגמה של הרחבה של כל נושא BDS והחרמות למגרש המשפטי. זה ממש בגדר התאמת הטקטיקה: הארגונים שמאחורי הקלעים רואים שבפועל הם לא מצליחים לנחול הצלחות עד כה בזירה המשפטית המדינתית כנגד בכירים, אז עכשיו הם מנסים גם במקביל לתקוף את הזירה הכלכלית משפטית – כנגד חברות שפועלות באי"ש למשל. גם כאן הרבה פעמים יהיה מדובר בתביעות בערכאות מדינתיות.

שקף 4 - סמכות שיפוט אוניברסלית

- טוב פה נתחיל לצלול לעומק של אותם הליכים. ההליכים בערכאות מדינתיות שאנחנו מתמודדים איתם – "גרסת המקור" שלהם זה הנושא של סמכות שיפוט אוניברסלית. מה שאנחנו מכנים בקיצור: ס"א. היום זה כבר תפס כיוונים שונים אבל זה ככה היה בגרסת המקור. אז מה זה סמכות שיפוט אוניברסלית?
- סמכות שיפוט אוניברסלית היא מסגרת משפטית המאפשרת למדינות להעמיד לדין אנשים החשודים בביצוע מעשים פליליים כה חמורים (כמו פשעי מלחמה, פשעים נ' האנושות) המחייבים העמדה לדין בכל מדינה, גם אם למדינה זו אין כל קשר לאירוע נשוא העבירה (אין סמכות שיפוט טריטוריאלית או פרסונאלית למשל). המאפיין העיקרי של סמכות השיפוט האוניברסלית היא היעדר הקשר בין מקום השיפוט לביצוע העבירה. המדובר במסגרת משפטית אשר מקורה במשפט הבין-לאומי המנהגי, ונתמכת בעיקר על-ידי האקדמיה, להבדיל מפרקטיקה מדינתית.
- סמכות שיפוט נוספת ושיוויונית לסמכויות השיפוט "הרגילות" (תחולה טריטוריאלית, דהיינו – סמכות שיפוט המוקנית לבתי המשפט של המדינה שבה בוצע המעשה או שבה חלו תוצאותיו; תחולה פרסונאלית-אקטיבית, לפיה סמכות השיפוט מוקנית לבתי המשפט של מדינת האזרחות או התושבות של החשוד; התחולה הפרסונאלית-פסיבית, לפיה סמכות השיפוט מוקנית לבתי משפט במדינה מסוימת בשל היותם של קרבות המעשה אזרחי מדינת הפורום);

שימוש בסמכות שיפוט אוניברסלית כאמצעי "לוחמה משפטית"

- בשני העשורים האחרונים הנושא של סמכות שיפוט אוניברסלית, שהרציונאל מאחוריו הוא רציונאל חשוב ונכון, הפך להיות מעין כלי במסגרת הלוחמה המשפטית המנוהלת כנגד מדינת ישראל. בשני העשורים האחרונים מדינת ישראל מתמודדת עם מגמה גוברת של ניסיונות לנקוט בהליכים משפטיים, פליליים ואזרחיים נגד מדינת ישראל או בכירים הפועלים מטעמה, בבתי משפט מקומיים במדינות שונות.
- אפשר לומר שהמגמה הזו כלפינו החלה בשנת 2001 עם תלונה שהוגשה בבלגיה כנגד ראש הממשלה ושר הביטחון לשעבר אריאל שרון ז"ל, והלכה והתגברה עם השנים. קורבנות לבנוניים הגישו בבלגיה. לאחר מקרה סברה ושתילה, הוקמה ועדת חקירה בראשון השופט יצחק כהן, שמצאה שהאשמה בגין הטבח שהתרחש במחנות היא של קבוצות הנוצרים הפלנג'ים שנכנסו אליהם ב-1982, אך הטילה אחריות עקיפה על כך אריאל שרון שלא צפה את הטבח שקרה בעקבות כניסתם לשטח. בבלגיה, אריאל שרון, שר הביטחון דאז (ובכירים ישראלים אחרים במערכת הביטחון) הואשם לטענת המתלוננים לשופט החוקר, באחריותם כלפי הטבח, רצח, אונס וההיעלמויות של האוכלוסייה האזרחית שבוצעו ע"י קבוצות הפלנג'ים הנוצריים הלבנוניים במחנות סברה ושתילה בדרום לבנון. האירוע היה ב-1982 וזה הוגש נגד שרון על משהו שארע לפני 20 שנה – בחרו בבלגיה כי יש להם חוק רחב. וגם בעקבות ההצלחה של התיק נגד 4 רואנדים עם רצח עם שנחל הצלחה ופתח את הסכר להגשת תביעות בבלגיה.

- התיק הראשון שהוגש בבלגיה על בסיס סמכות שיפוט אוניברסלית היה ב-2001 נגד ארבעה אנשי עסקים מרואנדה, שהואשמו ברצח בזמן רצח העם ברואנדה ב-1994. הם חיו זמן מה בבלגיה בטרם הגשת התלונה, ולא הייתה בקשה מהממשל הרואנדי או מהטריבונל המיוחד ICTR להסגרתם. הצלחת תביעה זו פתחה את הסכר לתביעות נוספות רבות בבלגיה בשימוש בסמכות אוניברסלית.
- בית המשפט בבלגיה סתם סופית את הגולל על התביעה להעמיד את ראש הממשלה אריאל שרון ומנכ"ל משרד הביטחון, עמוס ירון, על פשעי מלחמה בסברה ושתילה. בית המשפט דחה היום (ד') את התביעות שהוגשו נגד השניים ונגד נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, בנימוק שאין לבית המשפט את הסמכות להעמידם לדין.
- נגד בוש הוגשה תביעה על "פשעי מלחמה של האמריקנים בעיראק". החלטת בית המשפט התקבלה יום לאחר שבית משפט נוסף דחה תביעה דומה נגד מפקד הכוחות האמריקנים בעיראק, טומי פרנקס.
- התביעה בבלגיה ביקשה מבית המשפט לדחות את התביעות בגלל שינוי החוק שאפשר להעמיד לדין אישים מחוץ למדינה על פשעי מלחמה.
- בתחילת אוגוסט אישר הסנאט הבלגי את הצעת החוק שהניחה הממשלה, המבטלת למעשה את החוק הקודם, שהתקבל בשנת 1993 ועורר זעם רב בישראל ובארה"ב, לאחר שנפתחו הליכים משפטיים נגד שרון, נגד ראש ממשלת בריטניה, ונגד נשיא ארה"ב לשעבר, ג'ורג' בוש האב.
- תוך שנים בודדות, גורמים אינטרסנטיים רבים ברחבי העולם החלו להבין את הפוטנציאל הפוליטי הגלום בעצם הגשת תלונה פלילית בהתבסס על עיקרון סמכות השיפוט האוניברסלית:
 - זאת, היות שהגשת התלונה בתיקים אלה דורשת משאבים מעטים יחסית, אך יכולה לשמש כלי חזק במיוחד בקידום סדר היום הפוליטי של גורמים אלו.
 - עצם ההטרדה שנגרמה לאותו בכיר בקלות
 - הכותרות וההד תקשורתי שהליכים מסוג זה יצרו,
 - ההשפעה המידית על דעת הקהל
 - המבוכה הפוליטית והמשבריים המדיניים שלא אחת נוצרו בין המדינות המעורבות;
- כל אלו מהווים הישג מיידי עבור אותם גורמים אינטרסנטיים הפועלים לקדם יוזמות משפטיות מסוג זה. מצב זה הוביל לכך, שבתוך שנים ספורות מדינות אשר הובילו את מגמת פיתוח סמכות השיפוט האוניברסלית ופתחו את ערכאותיהן המשפטיות בפני תלונות על בסיס עקרון זה, בחרו לשנות חוקיהן, באופן שיגביל את האפשרות של קבוצות אינטרס ואזרחים זרים לפתוח בהליכים משפטיים אשר למעשה מביאים לניצול מערכות המשפט שלהן וליצירת עומס רב עליהן.
- כך למשל, בלגיה נחקק ב-1993 חוק, אשר העניק לבתי המשפט סמכות שיפוט אוניברסלית רחבה בגין רצח עם, פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, גם אם החשוד לא נמצא בשטחה של בלגיה. חוק זה הוביל לשורה של תלונות רבות נגד בכירים זרים, לרבות התיק נגד אריאל שרון ואח' בנושא של סברה ושתילה, נגד בוש על עיראק, אשר על כן, החוק תוקן בשנת 2003 וצמצם את הסמכות הרחבה, כך שתהיה סמכות שיפוט רק כאשר ישנו אזרח או תושב בלגי בעל זיקה לתיק (המתלונן או הנिलון), ללא אפשרות לפנייה ישירה לשופט חוקר על-ידי המתלונן, אלא על-ידי התובע.
- ספרד – גם שינו את החוק בשנת 2009 והוסיפו זיקות לספרד (או הנילון או המתלונן הוא ספרדי), צמצמו את הסמכות הרחבה.

בתיקון שנעשה ב-2009 לחקיקה, הוגבלה הסמכות לשלושה מקרים:

1. נוכחות במדינה

2. קורבנות העבירה בעלי אזרחות ספרדית

3. יש זיקה רלוונטית לאינטרסים ספרדים.

שם יש עדיין אפשרות לפנייה ישירה לשופט חוקר, המסננות שעשו שם זה רק הזיקות.

בעבר הייתה לה חקיקה המאפשרת אפשרות רחבה להגשת תביעות עבור פשעים חמורים כמו ג'נוסייד, פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. אין צורך בזיקה, רק נוכחות בשטח המדינה. לאחר תיק פינושה נפתח הסכר לתביעות רבות בעילות של פשעים חמורים.

בריטניה - ב- 2011 נכנס לתוקפו בבריטניה שינוי חקיקה, אשר קבע כי על תובע פרטי לקבל את אישור התובע הכללי הבריטי בתהליך הוצאת צו מעצר על בסיס סמכות שיפוט אוניברסלית. הם הסבירו ספציפית שהם עושים את זה כדי למנוע ניצול של החוק למטרות פוליטיות, אחת הדוגמאות שהם נתנו היה הדוגמא של לבני. היינו מאוד מאחוריי הקלעים של הנושא הזה ובמגעיים איתם על תיקון חקיקה.

המצב שלנו היום ביחס לתיקי סש"א:

ביחס למקור של תיקי "סמכות אוניברסאלית" קלאסיים – אפשר להגיד שאנחנו רואים בקרב הרבה מדינות פחות רצון לפעול כשאינן כל זיקה למדינה שלהם.

הבעיה מתחדדת יותר כשיש זיקה בתלונה או בתביעה שהוגשה - כמו שהמתלונן הוא תושב או אזרח כמו שיש לנו בתיק בבלגיה למשל או בגרמניה. אז יש תיקים אבל פחות במובן הרחב של ההגדרה כמו שראינו קודם, נטולי זיקה, אלא יותר כשיש זיקה מסויימת שקושרת לאותה מדינה. תיקי המשט זו דוגמא מצויינת – אזרחים זרים, יש זיקה למדינה – אלה לא תיקי סמכות קלאסיים – אלא תיקים עם זיקה – ובאמת ותר מורכב לתביעה המקומית ולנו להתמודד עם זה.

חשוב לציין יש מדינות שעדיין החוק שלהם מטמיע את הנושא של סמכות שיפוט אוניברסאלית בצורה די רחבה – ובפועל אנחנו באמת יותר מתקשים במדינות הללו. כמו למשל בשווייץ. או מדינות שבהן יש ערוץ ישיר של המתלוננים לבית המשפט, מבלי לעבור דרך התביעה (ספרד, אנגליה עד 2011).

שקף 5 - מפת תלונות פליליות שהוגשו במדינות זרות באירופה

- כדי לראות עד כמה זו מגמה שתפסה תאוצה ועד כמה הרבה עבודה יש לנו – ראו גם את "מפת התלונות הפליליות" לאורך השנים שיש פה – המדינות שבהן הוגשו. אנחנו לא תמיד יודעים – אם אין פרסומים אין לנו דרך לדעת.
- אני כן אדגיש שבעיקר אנחנו רואים הצפה של תלונות לאחר מבצעים צבאיים – כמו עופרת יצוקה, כמו הסיפור של המשט, צוק איתן וכו'.
- כדי להדגים לכם ככה בצורה יותר מוחשית במה דברים אמורים – בואו נראה כתבה קצרה שמראה כמה יש פוטנציאל נפיץ לנושא הזה של תביעות בעולם

רק כדי לסבר את האוזן, מה נשאר לנו מהתלונות של המשט שהוגשו ברחבי העולם:

נסגרו:

1. גרמניה (היעדר עבירה)
2. יוון (חסינות פונקציונאלית לנתבעים הנובעת מחסינות מדינה מפני תביעות במדינות זרות)
3. ספרד (היעדר סמכות)
4. צ'כיה (היעדר סמכות שיפוט)
5. צרפת (חסינות מדינה)
6. שבדיה (לא ניתן לזהות את החיילים, המעשים אינם עולים כדי פשעים בין לאומיים, חוסר סמכות שחפוט)

7. תורכיה (הסכמי הפיוס)

תלוי ועומד:

1. דרום אפריקה
2. ארה"ב תביעה אזרחית בקשה לערעור בעליון
3. בלגיה
4. אנגליה
5. איטליה – ההערכה שלנו שנסגרו
6. מלזיה

שקף 6 - נתונים מספריים- הליכים תלויים ועומדים במדינות

פה אתם יכולים לראות בצורה נוחה יותר את תמונת המצב של ההליכים התלויים ועומדים במדינות שונות. אני לא אכנס לכל תיק ותיק – מה שנעשה זה נצלול יותר לדוגמאות ספציפיות. סה"כ 20 הליכים תלויים ועומדים ב-12 מדינות.

אנגליה – דורון אלמוג, המשט

ארצות הברית – דוגן – תביעה בקליפורניה נגד אהוד ברק לגבי המשט. נדחתה גם בהליך עצמו ולאחרונה גם בערעור. אנחנו מחכים לראות מה יקרה בנושא של בקשה לרשות ערעור לעליון.

יש תביעות נוספות שאנחנו לא צד ישיר אליהן אבל עוקבים ומעורבים מאחורי הקלעים במידת הצורך. פלד (נגד רוח"מ, ליברמן, ברק ולבני ועוד – פשעי מלחמה בשל תמיכה והעברת כספים להרחבת ההתנחלויות), תמימי, הבנק הסיני.

בוסניה – תביעה אזרחית משנת 2017 כנגד מדינת ישראל עצמה – רופא תושב עזה שבנו נהרג בתקיפה בצוק איתן. התביעה נדחתה אולם כעת זה מצוי בערעור.

בלגיה – משט, עופרת יצוקה (מטע זיתים) יש עוד..יש הגשות כל הזמן שחלקן לא ידועות לנו בכלל, אבל אלו התלונות שידוע לנו שמעניינות ורלבנטיות מבחינת הבלגים – הם מחפשים זיקה וזה מסכן הרבה תלונות.

גרמניה – כילאני (צוק איתן – התקיפה של מגדל אלסלאם. נהזגה שם משפחה בעלת אזרחות גרמנית. בן של אחד ההרוגים מתגורר בגרמניה).

דרום אפריקה – עופרת יצוקה, משט (התובע לא רצה לקדם), גדר הבטחון (כנראה נסגר אבל לא קבלנו אישור רשמי), צוק איתן שני חיילים בעלי אזרחות כפולה (אין כוונה לקדם)

הולנד – זיאדה,

שוויץ – לבני (והאחרים הנזכרים בתלונה באנגליה)

איראן- עופרת יצוקה

מלזיה- משט

מרוקו- עופרת יצוקה (אולמרט לבני וברק) וצוק איתן (סמי תורג'מן) ומלחמת לבנון השנייה (עמיר פרץ)

איטליה- 2 תלונות לגבי המשט. הערכה שנסגרו.

שקף 7 - תלונה בענין "עופרת יצוקה" – שוויץ

אז נתחיל לצלול קצת לתוך דוגמאות שימחישו את העיסוק שלנו בהליכים במדינות. נושא די אקטואלי שאנחנו עוסקים בו באופן פעיל – התיק שיש לנו בשווייץ.

****וידאו

- בגדול אנחנו די מנסים שהדברים שאנחנו עובדים עליהם לא יתגלגלו לחדשות של השעה 8. זה פחות מדד ההצלחה שלנו.

במקרה של אולמרט אפשר גם להגיד שחד משמעית פרסום כזה זה משהו שפוגע ביכולת שלנו לטפל בזה. לאחר הפרסום, היו כל מיני כתבות שמבקרות את השווייצרים על זה ש"שיבשו" חקירה בכך שיצרו עימנו קשר וניסו למנוע את הגעתו של אולמרט. בגדול זה לא משהו שעוזר. זה יכול לגרום להם לחשוב פעמיים לפני שיעשו את זה שוב וגם פחות לרצות לשתף איתנו פעולה באופן כללי.

אז התיק בשווייץ הוא אחד האתגרים הנוכחיים שאנחנו מתמודדים איתם.

- דברנו קודם על מדינות שבהן עדיין יש לנו תלונות מהסוג הקלאסי של סמכות שיפוט אוניברסאלית – אז שווייץ היא אחת מהן. החוק הפנימי שמתייחס לעבירות על המשפט הבין לאומי כגון פשעי מלחמה וכו' די רחב והזיקה היחידה שנדרשת היא נוכחות פיזית של החשוד בטריטוריה של שווייץ. כלומר בניגוד למדינות כמו בלגיה וספרד ששינו את החוק שלהם ודרשו זיקות יותר משמעותיות, בשווייץ המצב הוא שגם אם המתלונן לא קשור בכלל לשווייץ וגם החשוד לא וגם העבירות עצמן לא קשורות לטריטוריה של שווייץ – מספיק שהחשוד נמצא פיזית ואז נוצרת סמכות השיפוט כלפיו.
- יש גם בעייה במישור של חסינות – כי יש בשווייץ חריג של יוס קוגנס לחסינות.

התלונה כנגד לבני:

- על פי פרסומים בתקשורת נודע לנו כי ביום 26 למאי 2017, הוגשה תלונה פלילית אל התובע הפדראלי בשווייץ נגד גב' ציפי לבני בעקבות מבצע 'עופרת יצוקה', עת ששהתה בשווייץ לצורך השתתפות באירוע פומבי. התלונה הוגשה על-ידי ארגון 'Collectif Urgence Palestine', ומייחסת לציפי לבני, שרת החוץ דאז, אחריות פלילית אישית בגין ביצוע לכאורה של פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. זאת, בהתבסס על סמכות שיפוט אוניברסלית. הגב' לבני עזבה את גבולות שווייץ בטרם תוזמנה לתשואל.
- לאחר מספר פעולות שקיימנו בערוץ לא פורמאלי ושיחות שנעשו, החליט התובע, ביום 27 בפברואר 2018 לסגור את התלונה כנגד גב' ציפי לבני. בהחלטת הסגירה צוין שהנימוק המרכזי לסגירה הינו בשל העובדה כי גב' ציפי לבני לא נכחה פיזית בשווייץ. יחד עם זאת, ציין התובע הפדראלי בהחלטתו, כי ניתן יהיה לפתוח את התלונה מחדש, במקרה בו גב' לבני תשהה על אדמת שווייץ בעתיד.

אולמרט:

- שנה לאחר מכן, ביולי האחרון, ראש הממשלה לשעבר, מר אהוד אולמרט תכנן לקיים נסיעה פרטית לשווייץ. כמו שראיתם בסרטון. אני לא ארחיב מעבר לזה – רק נגיד שאכן בסוף השבוע האחרון, בטרם נסיעתו המתכוננת של מר אולמרט, נעשו מספר פניות בדרגים בכירים מהצד השווייצרי למשרד החוץ הישראלי. במסגרת זו, הובהר, כי הם מודעים לביקורו הקרוב של מר אולמרט (ככל הנראה, על בסיס בקשות ביטחון שהופנו למשטרה השווייצרית, בהתאם לנהלים של רשויות הביטחון הישראליות). עוד הובהר, שככל שמר אולמרט יגיע לשווייץ, יפתח התובע בחקירה פלילית.
- לאחר התייעצות עם משרד החוץ וגורמים נוספים הנוגעים בדבר, שוחחנו עם מר אולמרט והצגנו בפניו את הסיכונים המשפטיים הכרוכים בביקור. בהתאם להמלצה הוא החליט לבטל את נסיעתו.
- אנחנו עובדים על התיק בהדיקות יחד עם דב"א – רועי בלוך והצוות שלו – שבאמת עושים עבודה מופלא, ויחד עם משרד החוץ. ואנחנו מקווים שנצליח לראות איך פותרים את הבעיה ביחס לבכירים שלנו. לצורך העניין זה לא נקודתי ללבני או לאולמרט, אלא מספיק שסתם תוגש איזושהי תלונה עתידית, בלי שום זיקה לשווייץ, כל הנילונים בתלונה יהיו בסיכון משפטי בנסיעות שלהם.

אז המטרה היא גם לפתור את המקרה הספציפי אבל גם למצוא איזוהו פתרון עתידי.
זה תיק שהוא בהילוך גבוה ובערכו נקווה שנצליח לקיים שם דיאלוג ולראות איך פותרים את זה.

שקף 8 - דוגמאות למהלך תיקים – רקע Schermerhorn v. State of Israel

נעבור לדוגמאות של תביעות אזרחיות

תביעה שהגישו בווינגטון בינואר 2016 ארבעה מנוסעי ספינת "Challenger 1" אשר לקחה חלק באירוע המשט והפליגה תחת דגל ארה"ב. התביעה הוגשה כנגד מדינת ישראל ומשרדי ממשלה (חוץ, בטחון, משפטים ומשרד הפנים). התובעים טענו, בין היתר, לעינויים, יחס משפיל ובלתי אנושי, חבלה ועוד.

במסגרת ההליך המרכזי, הגישה ממשלת ארצות הברית את עמדתה במסגרת "SOI" (Statement of Interest) התומך בעמדת ממשלת ישראל, שם נטען כי יש לדחות את התביעה על הסף.

ההבדל בין שני הסוגים: כשיש חסינות ריבון – הם לא נותנים הצהרת חסינות אלא רק "התייצבות יועץ". כשיש חסינות הם נותנים ספציפי לחסינות.

בינואר 2017 התביעה נדחתה על הסף בשל בעיקר בשל התקיימות חסינות ריבון. **ספינה ששטה תחת דגל ארה"ב במים הבין-לאומיים לא נחשבת כמצויה בשטח ארה"ב לצורך החריג הנזיקי בחוק שלהם – ולכן אין חריג לחסינות – ויש חסינות.

כך גם נדחה בחודש דצמבר 2017 הערעור שהוגש על ההחלטה.

שקף 9 – דוגמאות למהלך תיקים: דוגן נ' ברק

תיק דוגן - במקביל (3 חודשים לפני סקמרהורן) הוגשה תביעה כלפי אהוד ברק בקליפורניה: (אותם עו"ד הגישו בקשה להופיע בקליפורניה, הם גם אלה שהגישו את המשט באנגליה וב-ICC – אז הכל חלק מאותו קמפיין)

הוריו של הרוג באירוע המשט בעל אזרחות טורקית ואמריקאית, הגישו תביעה באוקטובר 2015, בקליפורניה, כנגד אהוד ברק, בגין הפרות של המשפט הבין-לאומי אשר התרחשו במסגרת הניסיון להפר את הסגר הימי על רצועת עזה בשנת 2011. ברק היה אז שר בטחון.

באוקטובר 2016 דחה ביהמ"ש את התביעה, בקבעו כי לברק קיימת חסינות תחת המשפט הבין-לאומי, בגין פעולות אשר ביצע בעת מילוי תפקידו בשם מדינת ישראל. גם כאן קיבלנו בעצם Suggestion of Immunity ממחלקת המדינה האמריקאית.

באוגוסט האחרון 2019 בית המשפט הפדרלי לערעורים עבור ה-9 Circuit החליט על דחיית הערעור שהוגש בתיק.

בין היתר, בית המשפט לערעורים קבע כי אין חריג במשפט המקובל לחסינות בכירים זרים על בסיס עבירה לכאורה של נורמות "jus cogens".

החלטת בית המשפט לערעורים חיובית מאוד עבור מדינת ישראל – במיוחד בנוגע לקביעתו של בית המשפט על העדר חריג "jus cogens" לחסינות – ועשויה לסייע למדינה בהגנתה על בכירה בהליכים משפטיים אחרים בארה"ב ומחוצה לה.

נציין כי בספטמבר האחרון בית המשפט לערעורים דחה את בקשת התובעים לדיון נוסף באותה ערכאה.

זה עוד לא תם סופית – ככל הנראה תוגש בשבוע הקרוב בקשה לבית המשפט העליון של ארה"ב בתיק הזה. שבגלל כל מיני סיבות, דווקא עורכי הדין שלנו לא שוללים את האפשרות שהתיק הזה ידון בעליון. יש תיק אחר דומה שם נקבע שאין חסינות, והוא עולה באותו זמן לעליון.

שקף 10 – זיאדה נ' גנץ ואשל

- מי שריכזה במחלקה שלנו את הטיפול בתיק, תחת מרלין ורועי, היא עו"ד גלית רג'ואן. אבל זו דוגמא גם מאוד עדכנית וגם סופר מעניינת וחשובה בתחום שלנו.
- תביעה אזרחית לפיצויים שהוגשה במרץ 2018 בהולנד על-ידי פלסטיני אזרח הולנד שכבר למעלה מעשור לא מתגורר ברצועה. התביעה הוגשה בעקבות מות בני משפחתו (אמו, 3 מאחיו, גיסיו ואחיינו) במהלך תקיפה אווירית בעזה באל-בורייג' במהלך צוק איתן.
- נציין שזה אירוע שנבדק באופן יזום על-ידי המנגנון המטכלי והפצ"ר קיבל החלטה שאין בסיס לפתיחה בחקירה.
- מדובר היה בתקיפה מתוכננת במסגרתה גם נהרגו 4 פעילים צבאיים – 3 מהם בני משפחה שלו.
- התובע דורש פיצויים בסך כחצי מיליון אירו וכן פסיקה הצהרתית אשר תקבע כי הנתבעים פעלו באופן לא חוקי.
- זו דוגמא לנסיון למה שאמרתי קודם על זה שיוצאים כנגד הבכירים שלנו, כי משפטית בעייתי להגיש תביעות נגד המדינה עצמה, בשל חסינות ריבון. כמו שראינו קודם בתיק של סקמרהורן. הרי הכי מתבקש כאן היה להגיש תביעה כנגד מדינת ישראל – זו פעולה שנעשתה במהלך מבצע צבאי. אבל התביעה הוגשה כנגד גנץ ואשל, כדי שיהיה לה סיכוי משפטי.

סיבות שבגללן התיק ייחודי:

1. תביעה אזרחית ראשונה ישירה כנגד בכירים שלנו באירופה;
2. הולנד - מדינה עם בתי משפט ליברליים, מערכת קונטיננטלית ולא אנגלו-אמריקאי (למשל בארה"ב יש את הכלי של SOI – שאין אותו בשיטת המשפט הזו);
3. הרשות המבצעת נוטה שלא להתערב או להביע תמיכה בערכאה ראשונה, בניגוד לארה"ב;
4. עמדה לא ברורה לגבי חריג פשעי מלחמה לחסינות בכירים באזרחי (בפלילי העמדה היא שיש) – כלומר אפשר לנסות. הם לא אומרים שאין חריג.
5. מי שהגישה את התיק - עו"ד זכפלד - מקצועיות רבה שהופגנה בכתבי בית הדין שהוגשו, עו"ד זכפלד בעלת מוניטין מאוד מקצועי ומוערך בהולנד, בעלה בכיר במשרד החוץ;

6. קושי באיתור עורכי דין – משיקולי "יחסי ציבור" 5 משרדים מתוך 7 לא רצו לייצג אותנו;

שקף 11- זיאדה נ' גנץ – השתלשלות אירועים

פה אתם יכולים לראות את לוח הזמנים.

בעצם 2 הטענות העיקריות שהיה צריך להתמודד איתן בשלב הזה – שהוא לא merits – אלא שלב מקדמי: חסינות ושאלת סמכות השיפוט.

חסינות:

- המצב המשפטי בהולנד ביחס לחסינות הוא לא פשוט מבחינתנו: ההולנדים תומכים בחריג לחסינות בהליכים פליליים במקרה של הפרות jus cogens. כאן, אומנם המדובר בהליך אזרחי, אבל בשל היותו הליך די תקדימי בהולנד, ובשל העובדה שמדובר בבתי משפט די ליברליים- עלה החשש שהם ירחיבו את החריג גם להליכים אזרחיים, כפי שהתבקש על-ידי עו"ד זכפלד.
- אנחנו כמובן ניסינו לגייס את משרד החוץ ההולנדי – אבל הם בהולנדית נעימה הסבירו לנו שהם לא נוהגים להתערב בהליכים מסוג זה בערכאה ראשונה.
- כך הטענה העיקרית שלנו בבקשה שהגשנו לדחייה על הסף בשם גנץ ואשל – המונה למעלה מ-100 עמודים יש לציין- התמקדה בנושא של החסינות. אבל אסטרטגית, חשבנו שנוכח העובדה שאנחנו לא על קרקע הכי איתנה – נכון להרחיב גם על הטענה הנוגעת לסמכות שיפוט, כטענה חלופית שלנו.

סמכות שיפוט:

- בעצם ביחס לסמכות השיפוט – הדין בהולנד קובע שבית המשפט יפעיל סמכות במקרים בהם יש זיקה להולנד (כאמור במקרה הזה – מדובר באזרח הולנדי) ושאינן אפשרות אמיתית למצות הליכים בערכאה בעלת הזיקה הקרובה יותר.
- פה זכפלד הקשתה עלינו והפנתה ישירות לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות מדינה) שבעצם קובע 2 חריגים רלבנטיים לאחריות מדינה במקרה הזה שעשויים למנוע גישה לערכאות:
 1. סעיף 5 לחוק שקובע חריג של "פעולה מלחמתית" – לפיו המדינה איננה אחראית לנזק שנגרם במהלך פעולה מלחמתית – כשכאן אנחנו מדברים בעצם על מבצע "צוק איתן".
 2. חריג שני סעיף 5ב – קובע חריג שלפיו המדינה לא תשא באחריות לנזק שנגרם לתושב שטח אויב, כפי שהוגדרה רצועת עזה מאז שנת 2014.
- לכאורה, זכפלד טענה שכתושב עזה ובשל העובדה שמדובר בצוק איתן – שני החריגים חלים במקרה שלו – ולכן חסומה בפניו הזכות לערכאות בישראל.
- צריך להבין שהולנד מחוייבת באמנות בין-לאומיות להבטיח גישה לערכאות, ולכן היה חשש שגם בהקשר זה בית המשפט ירגיש מחוייב לאפשר גישה בהולנד.

היו עוד כל מיני טענות לאפליה של פלסטינים במערכת המשפט הישראלית אבל לא ניכנס לזה.

אנחנו הגשנו 3 חוות דעת של 3 מומחים:

1. סר מייקל ווד – בנושא של חסינות ולכך שאין חריג של יוס קוגנס בהליך אזרחי;
2. מומחה הולנדי – השלים את ווד בנושא החסינות בכל הנוגע לשיטת המשפט ההולנדית;
3. מומחית ישראלית – גלי מיארה (לשעבר פרקליטת מחוז תל אביב אזרחי) – ביחס לזכות הגישה לערכאות.

לגבי חוות הדעת של המומחית הישראלית:

1. העמדה שלנו היתה שסעיף 5ב' (תושב שטח אויב) לא חל עליו כי דה-פקטו איננו תושב הרצועה – ולכן החריג הזה לא רלבנטי.
2. ולגבי חריג הפעולה המלחמתית הסברנו שהוא נוגע לסיכויי ההצלחה של התביעה – כלומר זכות הגישה לערכאות פתוחה בפניו, והוא יכול להציג טענותיו, לרבות הפרות של דיני הלחימה, אבל יצטרך להתמודד בהליך עם דיני הנזיקים המהותיים שקובעים פטור למדינה. ולא מדובר בחסם פרוצדוראלי לערכאות, אלא טענה משפטית מהותית.

התקיים דיון בע"פ במקרה ממש ביום הבחירות 17.9. והחלטה צפויה להתפרסם בסוף ינואר.

מה שנקרא stay tuned

שקף 12 – לוחמה כלכלית - הליכים אזרחיים

וקצת בכל זאת לתת לכם טעימה מעולם שאולי קצת פחות מוכר – הליכים אזרחיים שאנחנו לא צד להם אבל הם מהווים נסיון לפגוע במישור הכלכלי במדינת ישראל באמצעות כלים משפטיים.

הולנד – התביעה ביחס לכלבים של עוקץ, Four Winds K9-

- תביעה אזרחית אשר הוגשה בשנת 2017 על ידי פלסטיני תושב חברון (הוגשה ע"י עו"ד זגפלד), שהותקף בשנת 2014 באיזור יהודה ושומרון על ידי כלב מיחידת 'עוקץ'.
 - התובע הגיש תביעת נזיקין נגד חברה הולנדית המספקת כלבים ליחידת 'עוקץ' בצה"ל, בטענה שהחברה שותפה להפרות של אמנות ג'נבה המבוצעות על-ידי ישראל. בקש פיצויים בגובה 11,000 אירו.
 - נוסף לבקשה לפיצויים, ביקש התובע לאסור על הנתבעת להמשיך לקיים פעילות עסקית מול משרד הביטחון וצה"ל (עד לסיום הכיבוש השטחים). התביעה הוגשה גם כנגד שני השותפים, אב ובת, בעלי החברה.
 - התיק נסגר ללא החלטת בית משפט, לאחר שהצדדים הגיעו לפשרה.
- פרטי ההסדר: החברה תמסור לתובע הצהרה פומבית בכתב, במסגרתה היא מעדכנת בדבר העברת תשלום חד-פעמי לתובע, לפנים משורת הדין ללא הכרה באחריות, ומביעה צער על הנזק שנגרם לו. במסגרת הסכם משפטי מפורט שפרטיו יהיו חסויים, מתחייב התובע מצדו למשוך את התביעה שהגיש ולוותר על הליכים עתידיים כנגד החברה. כמו כן, מתחייב התובע שלא להתבטא באופן המזיק לחברה. בהסכם מצוין גם סכום התשלום שיועבר לתובע ולאביו, העומד על 20,000 אירו. בדומה להצהרה הפומבית, כולל ההסכם סעיפים מפורשים בדבר העדר אחריות משפטית של החברה.

עוד כולל ההסכם הסדרים מפורטים באשר לאופן משיכת התביעה על-ידי התובע והעברת התשלום.

- נציין רק לפורום הזה, שהיינו מעורבים מאוד "מאחורי הקלעים" וסייענו לאותה חברה נתבעת, יחד עם הצוות הבין משרדי. שמרנו על זה בפרופיל מאוד נמוך. וגם תקשורתית זה נשמר בפרופיל נמוך. הנזק שהיה יכול להיגרם. חשש מרוח גבית לתביעות אחרות אם התביעה היתה מתנהלת והיה לזה פרסום

תמימי נ' שלדון אדלסון ואחרים –

- בארה"ב: בחודש מרץ 2016 תביעה אזרחית אשר הוגשה על ידי אזרחים פלסטינים תושבי הגדה המערבית ואזרחים אמריקאים בבית המשפט הפדראלי מושינגטון, כנגד חברות פרטיות, בנקים, בעלי הון ועוד, בטענה כי ביצעו פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה בשל פעילותם הכלכלית הישירה או העקיפה ב"התנחלויות" בא"ש.
(בין 45 הנתבעים מנויים גם אישים כגון שלדון אדלסון, חיים סבן, לורנס (לארי) אליסון, ג'ון הייג, ארווין מוסקוביץ', מספר קרנות או עמותות, וכמה חברות מרכזיות כגון האוולט-פאקארד (HP), מוטורולה וכן בנק לאומי ובנק הפועלים).
- באוגוסט 2017, נדחתה התביעה, בין היתר, בהתבסס על היעדר סמכות שיפוט של בתי המשפט בארה"ב נוכח דוקטרינת "השאלה הפוליטית". בית המשפט קבע כי הטענות נדחות כי הן "מלאות בשאלות פוליטיות בלתי-שפיטות" וכי על בית המשפט "להימנע מלחוות דעתו בנושאים דיפלומטיים וגיאופוליטיים רגישים אלה".
- ביום 19 בפברואר 2019 החליט בית המשפט לערעורים בווינגטון להפוך את ההחלטה בתיק תמימי, וקבע כי דוקטרינת השאלה הפוליטית אינה מונעת מבית המשפט לדון בתביעה. ובעצם החזיר את הנושא לפתחו של בית המשפט דלמטה.

פלד –

- נמחקו שמות הנתבעים הישראלים.
- מדובר בתביעה אזרחית אשר הוגשה בחודש פברואר 2017 לבית המשפט הפדראלי בווינגטון הבירה בארצות הברית, על-ידי תובעים שהינם פלסטינים אזרחי ארצות הברית ועל-ידי יהודים אמריקאים.
- התביעה הוגשה כנגד מספר בכירים ישראלים: ראש הממשלה בנימין נתניהו, שר הביטחון לשעבר אביגדור ליברמן ושר הביטחון לשעבר אהוד ברק וכן חברת הכנסת ושרת החוץ לשעבר ציפי לבני. בנוסף, הוגשה התביעה גם כנגד נתבעים אמריקאים, כדוגמת דוד פרידמן (כיום שגריר ארה"ב בישראל) ועמותות וחברות אמריקאיות כמו הקרן של משפחת קושניר (American Friends of Bet-El) (Institutions; Kushner Family Foundation; Billet, Feit & Pric, P.C.).
- טענת התובעים הייתה, כי הנתבעים קשרו קשר להעברת כספי תרומות מארצות הברית לגופים ופעילויות המעודדות את התרחבות מפעל ההתיישבויות בשטחים, תוך שימוש במעשי אלימות ומרמה.
- הטיפול בתיק הזה היה מאוד מורכב. כמובן רצינו שמחמ"ד יתייצבו לצידנו ופנינו אליהם. קבלנו שאלון ממחמ"ד המונה 21 שאלות סופר רגישות לגבי מדיניות הממשלה בשטחים, הזיקה של כל אחד מהנתבעים הישראליים להתנחלויות וכו'. ממש כל פעם שניסינו לראות כיצד אנחנו מנסים לענות איכשהו פשוט לא הצלחנו. למשל – שיחה עם עורך הדין שלנו האם הוא יכול לכתוב שלליברמן אין שום זיקה בכובעו האישי להתנחלויות – מיד השבתי לו שלמיטב ידיעתי ליברמן גר בהתנחלות.
- היה דיאלוג עדין מול מחמ"ד.

- בסופו של יום נחלצנו מזה בשילוב של הפסיקה שהיתה בתמימי על דוקטרינת השאלה הפוליטית, שמאז נהפכה גם, עם סירוב ההמצאה שלנו לכתב התביעה. אז התובעים מחקו את השמות של הנתבעים הישראליים. אבל מן הסתם זה תיק מאוד עדין ורגיש שאנחנו עוקבים אחריו.

שקף 13 - דוגמאות להליכים משפטיים בתחום ה-BDS – יקב פסגות

אמרנו שיש לנו גם את הכובע של ריכוז הצוות הבין משרדי למאבק ב-BDS. במסגרת הזו יש כל מיני תיקים – בדר"כ אנחנו לא מעורבים בהם ישירות אבל בהחלט כן מאחוריי הקלעים.

דוגמא קצת פחות מוצלחת ומאוד אקטואלית – שיש להדגיש שמאוד ניסינו למנוע – זו הדוגמא של יקב פסגות.

אני אתן קצת רקע למי שפחות מכיר

רקע:

- 15 לנובמבר 2015, פרסמה הנציבות האירופית ([הרשות המבצעת](#) של [האיחוד האירופי](#)) הערה פרשנית על כך שצריך לסמן מוצרים אשר יוצרו ב-"שטחים הכבושים" משנת 1967. בהערה הפרשנית נכתב כי בהתאם לתקנות האיחוד האירופי, סימון מוצרים המגיעים מ"השטחים הכבושים", כגון "West Bank", "Golan Heights" – כמוצרים אשר יוצרו בישראל- אינו סימון מדויק ואינו עולה בקנה אחד עם דרישות התקנה בדבר סימון מוצרים. זאת, מכיוון שלפי המשפט הבין-לאומי, שטחים אלו אינם נחשבים כשטחים המצויים תחת ריבונותה של מדינת ישראל.
- בשנת 2016, פרסם שר הכלכלה הצרפתי הודעה לסוחרים, ובה ציין כי על מוצרים המגיעים מרמת הגולן או הגדה המערבית להיות מסומנים כ"התנחלויות ישראליות" (Colonies Israeliennes).
- בעקבות פרסום זה, יקב פסגות וארגון l'Association Organisation Juive Europeenne עתרו לבית-המשפט הגבוה לעניינים מנהליים בצרפת.
- בחודש יוני 2018, הפנה בית-המשפט הגבוה לעניינים מנהליים בצרפת שתי שאלות לבית הדין האירופי לצדק (CJEU) - (1) האם משפט האיחוד האירופי מחייב, כי בכל הנוגע לסימון מוצרים המגיעים מ"השטחים הכבושים", על מוצרים אלו להיות מסומנים ככאלו אשר יוצרו ב"התנחלויות ישראליות"; (2) ככל שמשפט האיחוד האירופי אינו מחייב סימון כגון דא, האם מדינות רשאיות לדרוש סימון כמצוין בשאלה הראשונה. פנייתו של בית המשפט הצרפתי בוצעה במסגרת הפרוצדורה המקובלת בבתי משפט של מדינות החברות ב-EU להכרעה בשאלות הנוגעות לפרשנות דיני האיחוד (Reference for a preliminary ruling).
- ביוני האחרון פרסם היועץ המשפטי של בית הדין האירופי לצדק, את חוות דעתו המייעצת, לפיה משפט האיחוד האירופי מחייב לסמן מוצרים המיוצרים בהתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון, מזרח ירושלים ורמת הגולן ככאלה אשר יוצרו ב"התנחלויות ישראליות". כך שאם היה ספק לפני כן, כבר די היה ברור לאן הפסיקה הולכת. ונדגיש- היקב יכול היה למשוך גם בשלב זה את התביעה, אבל לא הסכים.

ההתפתחות האחרונה:

• ממש לפני שבועיים ה-12 לנובמבר 2019, ה-CJEU, פרסם את החלטתו ובה, בית המשפט השיב בחיוב לשאלת חובת הסימון. פרשנות דיני האיחוד האירופי הרלוונטיים מחייבת סימון של מוצר שמקורו בטרטוריה שנכבשה על ידי ישראל הן על ידי ציון שמקורו באותה טרטוריה (ולא בישראל) והן תוך ציון שמקורו ב-Settlement ישראלי. על רקע תשובתו לשאלה הראשונה קבע ה-CJEU שאינו נדרש לשאלה השנייה.

- בהקשר זה נכתב בפסק הדין, כי על מנת להימנע מהטעיית צרכנים בנוגע לעובדה שישראל נוכחת בטרטוריה כ"כוח כובש" ולא כמדינה ריבונית - לא ניתן לציין שמקורם של מוצרים בשטחים הוא בישראל;
- חובת סימון המוצרים כפי שנקבעה בפסק הדין – מחייבת את כל מדינות האיחוד האירופי;

על הדרך, "מתנת בונוס" פסק הדין קובע מספר קביעות במישור המשפט הבין-לאומי כגון:

1. ישנה קביעה פוזיטיבית בפסק הדין לגבי אי חוקיות "ההתנחלויות הישראליות" בשטחים הכבושים והעובדה שהן מפרות את המשפט הבין-לאומי ההומניטרי. ראו לשם הדוגמה ציטוט באנגלית, פס' 55 לפסק הדין (ההדגשות שלנו): the foodstuffs in question in the main proceedings come from settlements established in breach of the rules of international humanitarian law.

3. פסק הדין מאזכר את הזכות של הפלסטינים להגדרה עצמית בשטחי איר"ש. ראו ציטוט באנגלית, פס' 35 (ההדגשות שלנו): The West Bank is a territory whose people, namely the Palestinian people, enjoy the right to self determination, as noted by the International Court of Justice in its Advisory Opinion of 9 July 2004, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory

4. פסק הדין מציין כי השטח של רמת הגולן הינו חלק השייך למדינת סוריה ולא למדינת ישראל ראו ציטוט באנגלית, פס' 35 (ההדגשות שלנו): The Golan Heights form part of the territory of a State other than the State of Israel, namely the Syrian Arab Republic

5. פסק הדין מציין ומדגיש שהתנחלויות של מדינת ישראל בשטחים כבושים מסוימים מהוות הלכה למעשה יישום של מדיניות ישראל ביחס להעברת אוכלוסייה מחוץ לטרטוריה שלה, תוך הפרת המשפט הבין לאומי ההומניטרי. מדיניות זו כבר גונתה פעמים חוזרות על-ידי מועצת הביטחון של האו"ם ראו ציטוט באנגלית, פס' 48 (ההדגשות והתוספת בסוגריים שלנו): In that regard, it should be noted that the settlements established in some of the territories occupied by the State of Israel are characterized by the fact that they give concrete expression to a policy of population transfer conducted by that State outside its territory, in violation of the rules of general international humanitarian law as codified in the sixth paragraph of article 49 of [The Fourth Geneva Convention of 1949]

בקיצור קבלנו על הדרך שלל קביעות מאוד לא חיוביות.

מהערה פרשנית לא מחייבת שרוב המדינות בארופה לא אכפו – הגענו להנחיה מחייבת לכל מדינות האיחוד. אנחנו בעצם היינו המגעים וניסינו לשכנע אותם למשוך את התביעה ארוך כל הדרך, ללא הוואיל.

שקף 17 – הישגים – תביעות/תלונות שנדחו

ככה לסיכום של השיחה שלנו – השקף הזה נותן איזושהי תמונת מצב לגבי ההצלחות שהיו בתחום: תלונות פליליות שנסגרו ותביעות אזרחיות.

כמו שראיתם זה אף פעם לא נגמר. יש תלונות פליליות שמאוד קשה לשים מאחור אבל אנחנו מצליחים לאט לאט למצוא את הפתרון הנכון וזה ממש נעשה פר מדינה.

אבל ראיתם שיש שכלולים והלוחמה המשפטית פנים רבות לה. מסמכות אוניברסאלית, מחפשים הליכים עם זיקות כדי להתגבר על החסמים, במקביל מנסים גם מישורים של לוחמה כלכלית-משפטית – כל פעם מנסים במישורים השונים.

אני מקווה שזה נתן לכם ככה טעימה ותמונת מבט כוללת.

ובהזדמנות הזו אנחנו נרצה להודות לרוני, לרועי בלוח ולכל המדור גם ברמה המקצועית וגם ברמה האישית שמאוד נעים לעבוד איתם – מאוד מקצועיים ויסודיים וזה תענוג שיש לנו כאלו שותפים.

תלונות פליליות שנסגרו:

אנגליה – עופרת יצוקה - הישג מאוד משמעותי של הצוות. אני ארחיב עליו כדוגמא

אוסטריה – עופרת יצוקה כנגד אהוד ברק

ארגנטינה – צוק איתן (נתניהו, גנץ, יעלון, ליברמן, פייגלין)

בלגיה – נסגר חלק מעופרת יצוקה (מסגר אל מקדמה), צוק איתן, מטס (נשאר פתוח משט ועופרת יצוקה מטע הזיתים)

גרמניה – המשט נסגר. פתוח תיק על משפחה שנהרגה בצוק איתן בהתקפה על בנין "אל סלאם" שיועדה כלפי בכיר הג'יהאד שעבאן דחוח – מקווים שתתפרסם החלטה בקרוב.

דנמרק – כרמי גילון על עינויים בחקירות שב"כ – התלונה נדחתה שכן עבירתה עינויים לא חלה רטרואקטיבית

דרום אפריקה – תיק נגד שמעון פרס – צוק איתן, עופרת יצוקה ומלחמת לבנון השנייה. יש תיקים פתוחים כבר שנים: עופרת יצוקה, משט. תיק של capegate נסגר

הולנד – תיק נגד עמי איילון על עינויים

יוון – משט – התלונות נסגרו

נורבגיה – עופרת יצוקה (אולמרט, לבני, ברק אשכנזי ועוד בכירים מהצבא בעיקר)

ניו זילנד – חיסול שחאדה כנגד בוגי יעלון, דן חלוץ ודורון אלמוג

ספרד – עופרת יצוקה (30 בכירים: אולמרט, לבני, ברק ועוד הרבה אישי צבא), המשט, חיסול שחאדה, טולדו חייל יוניפל שנהרג מכוחותינו בלבנון

צ'ילה – צוק איתן כנגד נתניהו, כנגד 3 שופטי עליון (גרונס הנדל ופוגלמן) על פסק דין שמאשר את תוואי גדר הבטחון

צ'כיה – משט

צרפת – משט, האינתיפאדה השנייה

שוודיה – משט

שווייץ - התיק נסגר אבל עם "הערת אזהרה" – שזה בעייתי בעצם להגיע לטריטוריה

תורכיה – עופרת יצוקה (43 בכירים), משט – נסגרו במסגרת הסכם הפיוס עם טורקיה

תביעות אזרחיות שנדחו:

ארה"ב: סקמרהורן – משט

דוגן – משט אהוד ברק קליפורניה

פלד – נמחקו שמות הנתבעים הישראלים (המדובר בתביעה אזרחית אשר הוגשה בחודש פברואר 2017 לבית המשפט הפדרלי בווינגטון הבירה בארצות הברית, על-ידי תובעים שהינם פלסטינים אזרחי ארצות הברית ועל-ידי יהודים אמריקאים. התביעה הוגשה כנגד מספר בכירים ישראלים: ראש הממשלה בנימין נתניהו, שר הביטחון לשעבר אביגדור ליברמן ושר הביטחון לשעבר אהוד ברק וכן חברת הכנסת ושרת החוץ לשעבר ציפי לבני. בנוסף, הוגשה התביעה גם כנגד נתבעים אמריקאים, כדוגמת דוד פרידמן (כיום שגריר ארה"ב בישראל) ועמותות וחברות אמריקאיות (American Friends of Bet-El Institutions; Kushner Family Foundation; Billet, Feit & Pric, P.C.).

טענת התובעים הייתה, כי הנתבעים קשרו קשר להעברת כספי תרומות מארצות הברית לגופים ופעילויות המעודדות את התרחבות מפעל ההתיישבויות בשטחים, תוך שימוש במעשי אלימות ומרמה.

בוסניה – תביעה אזרחית נגד המדינה שהגיש רופא תושב בוסניה לגבי בנו שנהרג בתקיפה במבצע צוק איתן

תביעות הנוגעות לאינטרסים של מדינת ישראל:

ארה"ב אינטרס – תמימי

הולנד – כלבים, ריוול

צרפת: ויאוליה

דיון צוות בין-משרדי – עדכוני סמכות שיפוט אוניברסאלית

משתתפים:

גיל מהלל (משרד הביטחון), אסנת דוידסון (משרד ראש הממשלה), הושע ? (משרד ראש הממשלה), אורטל נפתלי (משרד החוץ), אגם שלמה (דב"א), איתי אפטר (משרד המשפטים - המחלקה למשפט בין-לאומי), נורית ענבל (משרד המשפטים - המחלקה למשפט בין-לאומי), ורד שפילמן (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), מרלין מזל (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), גלית רג'ואן (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), טל וורנר-קלינג (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), שני פישר (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), שרון גפן (משרד המשפטים - המחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי)), רועי שיינדורף (משרד המשפטים - המחלקה למשפט בין-לאומי).

רקע לדיון:

עדכון הצוות הבין משרדי בהתפתחויות השונות בתיקי הסמכות שיפוט האוניברסאליים (להלן: סש"א) המתנהלים במדינות השונות. מטרת הפגישה היא ליישר קו על התיקים הפתוחים, ולעדכן את הצוות בצורה רוחבית. בחצי שנה האחרונה, חלק גדול מהתיקים התעוררו מחדש, לאחר תקופה בה לא הייתה התעסקות רבה איתם. בעבר, צוות זה היה נוהג לקיים מפגשים עיתיים, כעת מחדשים מסורת זו כך שהמפגשים יתקיימו מידי חצי שנה.

דיון:

אנגליה

משרד המשפטים: באנגליה מתנהל תיק בעניין עופרת יצוקה נגד ציפי לבני, אהוד ברק ואהוד אולמרט. התביעה החלה כתובענה פרטית אשר הוגשה לפני שינוי החוק האנגלי בשנת 2011. למרות שינוי החקיקה, בביקורה האחרון באנגליה, ציפי לבני זומנה לראיון וולונטרי על ידי המשטרה. היא בחרה לא להתראיין.

רועי ומרלין נסעו לאנגליה על מנת לנהל שיח על התיק. הם התרשמו כי האנגליים מודעים למורכבות של ההליכים במדינתם. לאור תיקון החקיקה, הם החליטו לא להוציא עוד צווי מעצר.

ההתפתחות האחרונה בתיק זה הייתה הבקשה לעזרה משפטית. בבקשה זו נתבקשו לספק נתונים, מידע על תהליך קבלת ההחלטות ועוד. משרד המשפטים מתכוון לשלוח את המענה בחודש הבא, ואם הדבר יתאפשר לנהל פגישה נוספת איתם לפני שליחת המענה. המענה אשר יוצא יספק פרטי מידע מהותיים, אך למעשה לא יספק את כלל המידע אשר התבקש.

תביעה נוספת הוגשה באנגליה בנושא המשט במאי 2010. בכל התביעות בעניין המשט, חיפשו אנשים עם אזרחות כפולה. המשרד גורס כי זה חלק מה- scoping exercise. משרד המשפטים העביר את ההחלטה שהתקבלה בגרמניה, וכעת מנסים למצוא דרכים לסוגר את התיק.

עוד תביעה המתנהלת באנגליה היא תביעה משנת 2005 נגד דורון אלמוג. לתיק זה יש שני היבטים – ההיבט הפלילי וההיבט של שיבוש הליכי משפט. מאז פתיחת התיק דורון אלמוג לא נסע לאנגליה, אך הרשויות האנגליות הבהירו כי צו המעצר נגדו נמשך, ועל כן אם יחליט להיכנס לטריטוריית המדינה, יכולות להתעורר בעיות. דורון אלמוג פנה למשרד המשפטים בבקשה לפתור את הנושא, וכעת המשרד מנסה לאסוף את הראיות על הבדיקה המתנהלת.

בלגיה

משרד המשפטים: בבלגיה יש שתי תיקים המתנהלים בבלגיה, תיק בעניין המשט ותיק בעניין עופרת יצוקה (שעוסק בהריסת מטע זיתים). בשתי התיקים הללו לבלגיה יש סמכות שיפוט חזקה מאחר שתובעים בלגיים. בעניין תיק המשט, התובע פנה ל-ICC כדי לבדוק אם בכוונתם לטפל בתיק, ככל שלא, התיק יעבור למסלול של עופרת יצוקה. בעניין תיק עופרת יצוקה, בינאר האחרון פורסם שציפי לבני עתידה לנסוע לבריסל. בעקבות זאת התובע הבלגי החליט שאם תגיע לבלגיה, הוא יתשאל אותה. הנסיעה בוטלה מסיבות אחרת, אך תכנונה עוררה את העניין הזה.

התקיימו פגישות לא פורמאליות עם הגורמים בבלגיה בעניין התיקים הללו. מאז התובע הבלגי פנה לשר החוץ הבלגי כדי שיחווה את דעתו על מערכת המשפט הישראלית ובייחוד האם היא עצמאית. בעקבות זאת משרד המשפטים שלחו סקירה של מערכת המשפט הישראלית, והתקיימו שתי פגישות follow up מאז.

שב"כ: שאלו אם יש קשר בין ההליכים המתנהלים בבלגיה לבין התקיים הבריטיים.

משרד המשפטים: לדעתם תמיד יש קשר. אם התיק הבלגי ייסגר בצורה טובה, יש צפייה שיהיו לכך השלכות רחב.

גרמניה

משרד המשפטים: הוגשה תלונה פלילית בנושא צוק איתן בגרמניה. במרץ התקיימה פגישה עם התביעה הגרמנית אשר ביקשה לקבל את החלטת הפצ"ר להשגה לפני שמחליטים אם יגישו את התביעה.

דב"א: יעבירו למשרד המשפטים טיוטת החלטה שהוגשה לאישורו של הפצ"ר.

הולנד

משרד המשפטים: בסוף יוני התקבלה מכתב התראה לפני הגשת תביעה שמופנה לבני גנץ ואמיר אשל. הפנייה נסובה סביב תקיפה שהתרחשה במהלך צוק איתן, אשר הרגה מספר בני משפחה של הפונה. בעקבות הדיווחים, האירוע נבדק באופן עצמאי על ידי הפצ"ר אשר החליט שלא לפתוח בחקירה פלילית.

המכתב הקציב לבכירים שישה שבועות להשיב אם מוכנים לקחת אחריות על האירוע ולשאת בפיצויים. משרד המשפטים מתייעץ במקרה זה עם עורכי דין פליליים והן אזרחיים בהולנד. השבנו למכתב אך לא באופן לא רשמי, אך כעת מתגבשת תשובה מהותית יותר אשר תתמקד בכך שקיימים ערוצים שניתן לפנות אליהם בישראל שטרם מוצו, ומנגנונים אלה בודקים את האירוע. ככל שתוגש תביעה, נוכל לטעון גם טענה של חסינות ושל היעדר סמכות. אך בשלב זה עוד לא הוחלט איזה טענות יועלו.

נכון לעכשיו לא הוגשה תביעה, מדובר רק בפנייה. אך ככל שתוגש תביעה, טענת חסינות תהיה הטענה הראשונה שתעלה. מבחינת טענת סמכות השיפוט, לפונה יש זיקה חזקה להולנד, למרות שהוא תושב ולא אזרח, בת זוגתו היא אזרחית הולנדית ויש להם בית משותף בהולנד. יתר על כן הדין ההולנדי קובע שבית המשפט קונים סמכות שיפוט בהתאם לפורום ה-necessity - כאשר אין פורום אחר, או בנסיבות בהן כמעט בלתי אפשרי להגיש תביעה או לקבל סעד. **במקרה שלנו, לאחר התייעצות עם גורמים נוספים ביעוץ וחקיקה, ככל הנראה אין אפשרות להגיש תביעה זו בישראל מפני שהפונה אינו תושב רצועת עזה (הזיקה נקבעת על פי מקום התושבות ולא מקום גרימת הנזק).**

משרד המשפטים התרשמה כי ככל שתוגש תביעה, לא יהיה צורך שמדינת ישראל תתייצב כצד להליך. אך מאוד חשוב להבהיר לעורכי הדין ההולנדיים כמה קריטי שממשלת הולנד תכתוב חוות דעת התומכת בטענת החסינות.

שווייץ

משרד המשפטים: ביוני נודע על הגשת תלונה פלילית נגד ציפי לבני בעקבות ביקור שלה בשווייץ. התלונה פורסמה בתקשורת, ופירטה כי מוגשת בעקבות התלונות שהוגשו באנגליה ובלגיה. התלונה עצמה מפנה לתלונות במדינות האחרות, ואינה מפרטת את הנסיבות הקונקרטיות בגין מוגשת התלונה בשווייץ. בתלונה זו ניתן לראות דוגמא לקשר בין התלונות במדינות השונות ולהשפעתן זו על זו.

לפני הגשת התלונה, החלטנו להתקשר עם משרד עורכי דין מאוד מוצלח בשווייץ. אחד מעורכי הדין מקיים שיחות לא פורמאליות עם התובע הכללי בנושא, והרושם הוא שהתלונה תיסגר. אנחנו עוקבים אחרי ההתפתחויות השונות ומבצעים follow up מידי שבוע.

קנדה

משרד המשפטים: בקנדה מתנהלת תביעה אזרחית בגין ניסיון לרצח של העותר ובני משפחתו על ידי כוחות מאגים. לאחר התייעצות עם גורמים בקנדה, הבנו שעלינו להגיב לעתירה. על כן שכרנו עו"ד, והגשנו בקשה למחיקה על הסף.

דרום אפריקה

משרד המשפטים: היו כמה תביעות שהוגשו בדרום אפריקה. לאחרונה הוגשה תביעה בנושא cape BDS – gate. לאחרונה התקיימה שיחה עם גורם בכיר בדרום אפריקה שסיפר שכל התיקים אצלם פתוחים והם מודאגים מביקורת שיפוטית של ביהמ"ש החוקתי. כדאי לסגור את התיקים הללו. ניכר שדרום אפריקה לא מעוניינים לפעול, אך עדיין יש צורך להיות זהירים.

תורכיה

משרד המשפטים: הבינו ממשרד החוץ שתורכיה סגרה את התלונות בעניין במשט. אין סיכון ממשי כרגע בנסיעות בכירים לתורכיה, אך בכל זאת כדאי לתאם ולהתייעץ מראש.

ארה"ב

משרד המשפטים: בארה"ב מתנהלים מספר תיקים. הראשונה, דוגן, בעוסק במשט. ביהמ"ש קיבל את טענת החסינות ודחה על הסף. הוגש ערעור על התיק, אך הצפי הוא שהתיק ייסגר עד ספטמבר.

תיק נוסף הוא סקרמרהורן, זוהי גם תביעת משט, אך הטיעון בה יותר מורכב מבחינה משפטית שכן הטענה הייתה שהספינה היא טריטוריה של ארה"ב. התביעה נדחתה וכעת מתנהל הליך ערעור.

תיק העוסק ב-BDS הוא תמימי, אשר התנהל נגד יותר מארבעים חברות ואנשים פרטיים. ביהמ"ש הכריע בהליך זה לא מזמן ודחה את התביעה. מדובר בהחלטה שמאוד תועיל להגנת המדינה במישורים ותיקים רבים ואף ב-ICC.

פלד הינו תביעה חדשה אשר הוגשה נגד בנימין נתניהו, אביגדור ליברמן, אהוד ברק וציפי לבני. משרד המשפטים מקווה כי ההחלטה בעניין תמימי תסייע אף בהחלטה זו.

האבות הגרושים הם קבוצה של ארבע עשרה תביעות אזרחיות המוגשות על רקע החלטות של ערכאות ישראליות בענייני משפחה. ישנם שלושה תיקים אשר עדיין מתנהלים, ומשרד המשפטים פועל על מנת לדחות את כולם על הסף. הקושי בתיקים אלו אשר מקשה על ההגנה הוא שבכל תיק משנים את התובעים, הנתבעים והעילה. עד כה, תביעות אלו תמיד נדחו על הסף, אך זה מצריך משאבים ועבודה רבה.

כללי

משרד המשפטים: בענייני תיאום נסיעות, בזמן האחרון הגיעו אלינו הודעות על נסיעות ברגע האחרון. יש לרענן את הבכירים בעניין זה על מנת שיפנו בשלבים מוקדמים יותר, גם במדינות בהם אין הליכים פתוחים יכולה להיות סיכון.

בנושא שיתוף הפעולה של גופי הצוות הבין-משרדי, משרד המשפטים ציין כי שילוב המאמצים הדיפלומטיים והמשפטיים מצוינים. בייחוד העבודה מול משרד החוץ שהוא הכי אינטנסיבי. בנוסף ציין את המאמץ שנעשה עם גורמי השב"כ והצבא אשר הובילו לתוצאות ברמה גבוהה מאוד. בנוסף ציין כי אם יש גורמים שמרגישים שאינם מעודכנים מספיק, משרד המשפטים ישמח לעדכן יותר.

בעניין ההתקשרות עם משרדי עורכי דין בחו"ל, מידי שנה משרד המשפטים פועל להרחיב את ההתקשרויות עם משרדי עורכי דין. לאחרונה התקשרנו עם משרד עורכי דין בשווייץ, נמצאים בתהליכים עם צרפת, אוסטריה ומדינות סקנדינביה.

ישנה צפייה שכל הליך אשר מתנהל בחו"ל יגיע למחלקת הליכים במדינות זרות, בייחוד התיקים המשמעותיים. עתידה לצאת הנחיית יועץ בעניין זה.

מתקיימים שיתופי פעולה בין המדינה לשחקנים פרטיים. הניסיון שנצבר בניהול תיקים במדינות זרות הוא נכס המדינה. עדיף לחלוק מידע ולשתף פעולה ככל שניתן עם השחקנים השונים. מסיבה זו ככל שעולות רעיונות לדרכי פעולה נוספים, הדבר רק יועיל. עם זאת קיימים שחקנים פרטיים אשר לעיתים אינם מיטיבים עם האג'נדות של המדינה. כך לדוגמא שחקנים בשוק הפרטי שרוצים לייצג את ישראל ב-ICC אשר מנסים לפעול בתוך מדינות שונות. אך יש להיזהר מזה, לעיתים למרות הכוונות הטובות, הם גורמים לנזקים.

נקודות אופרטיביות:

- דבל"א ציינו כי יעבירו את טיוטת ההחלטה אשר הוברה לאישורו של הפצ"ר.

6 ורד שפילמן מנצלת קשרים עם ארנולד ופורטר לפרוטקציה בהולנד

Date : 10/11/2021 2:32:40 PM

From : "Marlene Mazel"

To : "Vered Shpilman"

Subject : RE: Temporary good bye

From: Vered Shpilman <VeredSh@justice.gov.il>
Sent: Monday, October 11, 2021 5:24 PM
To: Marlene Mazel <MarleneM@justice.gov.il>
Subject: FW: Temporary good bye

From: Vered Shpilman
Sent: Monday, October 11, 2021 4:15 PM
To: Marlene Mazel <MarleneM@justice.gov.il>
Subject: RE: Temporary good bye

מה דעתך? 😊

Dear John,

Thank you for your kind words and offer for introductions, which I appreciate. I am planning to work in the field, and would be interested in finding a challenging position in Amsterdam or the Hague, so all thoughts in this regard are welcome. For the first stage of our stay, we will be living in Amsterdam. After we settle in, I will follow up with you to arrange the introductions.

Looking forward to staying in touch,

Vered

From: Bellinger III, John B. <John.Bellinger@arnoldporter.com>
Sent: Monday, October 11, 2021 2:41 PM
To: Vered Shpilman <VeredSh@justice.gov.il>
Cc: Anderson, Reeves <Reeves.Anderson@arnoldporter.com>; Marlene Mazel <MarleneM@justice.gov.il>; Sharon Gefen <SharonG@justice.gov.il>; Tal Shetrit <TalShet@justice.gov.il>
Subject: Re: Temporary good bye

Dear Vered: Thanks for the nice note. We have similarly enjoyed working with you on a variety of interesting matters and seeing you during our visits to Jerusalem. You will be missed but we look forward to working with both Sharon and Tal. I hope you have a rewarding and enjoyable time in The Hague and will be able to engage with the many lawyers working on international law issues in the various institutions, embassies, and universities. Maybe you can fix the ICC while you are there? Let me know if I can make any introductions, including to my former deputy Joan Donoghue, who is now the President of the ICJ. Have fun, and hoping to see you in The Hague. John

Sent from my iPhone. Please excuse typos.

On Oct 11, 2021, at 6:35 AM, Vered Shpilman <VeredSh@justice.gov.il> wrote:

External E-mail

Dear John and Reeves,

Hope all is well.

I am writing to let you know that at the end of October I will be taking a two year leave of absence from the office, as I am relocating to Amsterdam with my family, as my husband will be working there. I plan to return to the office upon our return to Israel.

I would like to take this opportunity to express how delightful it has been working with each of you, your insights and legal advice has enriched our work and I enjoyed facing the many challenges we had to handle over the years, together. I would be happy to keep in touch – and my personal email address is vardusha@gmail.com – would love to hear from you at any time.

I would also like to take this opportunity to introduce you to Adv. Sharon Gefen who will be replacing me as Marlene's deputy during my leave. Sharon is an excellent senior attorney in our office, who recently returned from a study leave (she received an LLM from NYU in international legal studies) in NY.

In addition, as to the NSO case, Adv. Tal Shetrit, will also be working on this matter, together with Sharon and Marlene. Tal had worked with Gil Avriel as a lawyer at the National Security Council, and joined our team after receiving an LLM from Georgetown in national security law.

Please feel free to reach out to Sharon and Tal with anything you might need, and cc: them on our correspondence.

I am sending you my best regards and hope to be in touch!

Kind Regards,

Vered

Adv., **Vered Shpilman**

Legal Counsel, Foreign Litigation Division | Department of International Law

☎ 073-3928725 / 050-6117011

✉ VeredSh@justice.gov.il

<image001.jpg>

This communication may contain information that is legally privileged, confidential or exempt from disclosure. If you are not the intended recipient, please note that any dissemination, distribution, or copying of this communication is strictly prohibited. Anyone who receives this message in error should notify the sender immediately by telephone or by return e-mail and delete it from his or her computer.

For more information about Arnold & Porter, click here:

<http://www.arnoldporter.com>

scanned by Ministry of Justice